

Grup Balear d'Ornitologia
i Defensa de la Naturalesa

Nota de premsa

C/Manuel Sanchís Guarner, 10
07004 Palma
T +34 971 49 60 60
F +34 971 49 60 78
info@gobmallorca.com
www.gobmallorca.com

Dimarts, 14 de juny de 2011

La recuperació de la milana a Mallorca segueix condicionada per l'ús il·legal de verí

Conselleria de Medi Ambient i Mobilitat, Obra Social Caja Madrid, Endesa i GOB han col·laborat al llarg del darrer any per avançar en el programa de recuperació

La milana, *Milvus milvus*, és una espècie catalogada en Perill d'Extinció en les Illes Balears. La població, nombrosa fins als anys 80, va caure fins a tocar fons a finals dels anys 90, amb només 6-8 parelles territorials a Mallorca. La causa d'aquest declivi és fonamentalment l'ús il·legal de verí en el medi natural.

Des de l'any 2000 el GOB i la Conselleria de Medi Ambient, amb el suport de diferents empreses i entitats, han portat a terme una sèrie d'accions adreçades a invertir la tendència regressiva, mitjançant la correcció dels principals factors de mortalitat no natural. En 2008 es va aprovar el Pla de Conservació de la Milana a les Illes Balears, que aglutina les diferents línies de treball per a salvar la població insular de l'espècie.

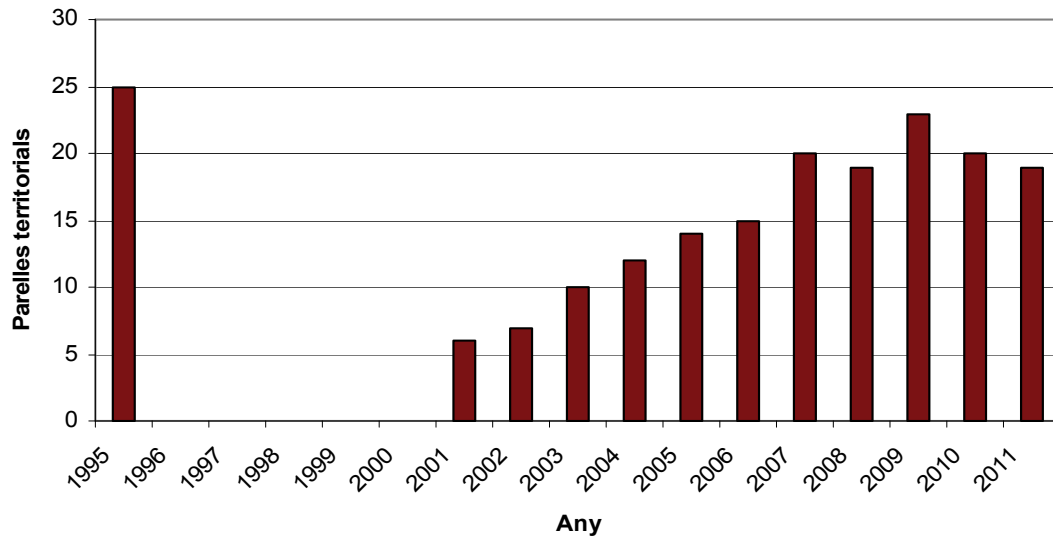
Al llarg dels darrers 12 mesos les actuacions de conservació han comptat amb el suport d'Obra Social Caja Madrid i d'Endesa, en el marc del projecte "Accions d'estudi, conservació i divulgació sobre la Milana a Mallorca".

Accions desenvolupades

Cens

Durant les primaveres dels anys 2010 i 2011 s'ha realitzat la recerca de les parelles territorials i nidificants. Per això s'han prospectat totes les zones d'hàbitat favorable presents tant a la zona de distribució coneguda (bàsicament la Serra de Tramuntana) com també en aquelles àrees en què s'hagin realitzat noves observacions que poguessin indicar la instal·lació de noves parelles. La situació en els darrers dos anys sembla estabilitzada, amb 19 parelles territorials localitzades l'any 2010 i 18 parelles enguany. Aquestes dades indiquen una situació d'estancament en el creixement que s'observà fins l'any 2009, i es pot explicar per l'alt nombre de baixes registrades els anys 2009 i 2010, fet que ha condicionat igualment la temporada 2011. Afortunadament, en el que duim d'any només s'han localitzat dues baixes.

Població registrada a Mallorca

Marcatge

S'ha accedit als diferents nius localitzats per registrar paràmetres reproductius, prendre mesures biomètriques i col·locar als polls una sèrie de materials que possibilitaran el seu seguiment posterior:

Anella metàl·lica. Aquesta és una anella numerada, homologada i permanent (és l'únic material que l'exemplar portarà per sempre). Ens serveix per identificar per sempre cada una de les milanes marcades, tot i que només es podrà tornar a llegir si es recupera l'exemplar, viu o mort.

Marques alars. Aquestes marques plàstiques, que tenen una durada limitada ja que passats uns anys li cauran, identifiquen igualment de forma individualitzada cada un dels exemplars, i a més a més són llegibles a distància amb l'ajuda de binocles o telescopis.

Emissors de ràdioseguiment. Per al seguiment a distància, alguns exemplars són equipats amb emissors de seguiment per ràdio. Aquests dispositius, que pesen 30 grams, es fixen a l'esquena de la milana amb un sistema d'arnès de tefló, altament resistent i a la vegada molt suau al contacte amb la pell. L'arnès disposa d'uns punts de muntatge amb fil de seda, que en degradar-se al cap d'uns anys facilitarà que la milana s'alliberi de l'emissor. La durada dels emissors és d'uns 3-4 anys.

Emissors de seguiment per satèl·lit. Alguns exemplars han estat equipats amb emissors de seguiment per satèl·lit, que utilitzen la tecnologia Argos-GPS. Aquest sistema és molt costós, però facilita localitzacions sobre el terreny amb un marge d'error de pocs metres, pel que millora substancialment els sistemes de seguiment terrestre per ràdio. La col·locació de l'emissor es realitza de la mateixa forma que en el cas dels emissors de ràdioseguiment.

Exemplar equipat amb un emissor de seguiment per satèl·lit

Seguiment

Els materials de seguiment ens permeten conèixer els moviments dels diferents exemplars i per tant determinar quin ús fan del territori. A la vegada, el seguiment ens aporta també informació sobre les zones on les milanes moren, contribuint així a prioritzar les intervencions per a solucionar la problemàtica. El seguiment dels exemplars es realitza per tres vies diferents:

Lectura de marques alars. Les marques aporten informació individualitzada en cas que es puguin llegir correctament, però només amb el color ja es pot saber quina és l'edat de l'exemplar (això ja ens facilita informació sobre els moviments de la població en funció de la seva edat). Les marques són molt útils quan l'exemplar ja ha esgotat l'emissor, l'ha perdut, li ha deixat de funcionar o simplement no en duia. A les zones d'alimentació suplementària, instal·lades a diversos indrets de Mallorca, es disposa de càmeres fotogràfiques automàtiques que faciliten moltes lectures de marques i aporten una informació importantíssima.

Exemplar amb marca alar fotografiat a una zona d'alimentació

Seguiment per ràdio. Els emissors de ràdio generen un senyal que es pot localitzar mitjançant una antena direccional i un receptor específic. L'observador recorre el territori a peu, en vehicle i quan es fa necessari també en helicòpter, a fi de localitzar els diferents exemplars, determinar la seva posició i comprovar que són vius.

Seguiment per satèl·lit. La tecnologia Argos-GPS facilita l'automatització del seguiment d'exemplars, i millora considerablement les localitzacions, amb uns errors de pocs metres. L'emissor recull dades de posició GPS cada hora del dia, i cada dos dies les remet als satèl·lits del sistema Argos. Una vegada processada la informació, es posa a disposició de l'usuari a través d'internet, pel que el seguiment no es fa al camp, sinó davant l'ordinador. Aquest sistema alta-ment precís (i car) ens permet afinar molt amb l'ús territorial dels exemplars, detectar moviments de mitja distància que passen desapercebuts amb el seguiment convencional, i ens facilita la ràpida localització de baixes quan es produeixen.

Localitzacions per satèl·lit d'un dels exemplars

Correcció

Les mesures de seguiment de la població explicades abans ens serveixen per identificar la problemàtica que pateix la milana i que l'ha situada al llindar de l'extinció. Així, els principals problemes de la milana a Mallorca s'aborden treballant en les següents línies:

Investigació de baixes. En localitzar-se un cadàver, gràcies al seguiment, es posa en marxa un dispositiu de recollida de les restes seguint un protocol ben definit i amb l'objectiu que arribat el cas es puguin utilitzar com a prova de delictes contra la fauna amenaçada. L'animal, recollit per agents de l'autoritat (Agents de Medi Ambient o Seprona) s'introdueix dins una bossa precintada, i es remet a diferents centres per tal de determinar la causa de la mort. Si hi ha indicis que la milana pogués haver mort per enverinament, s'inicia un dispositiu de recerca per la finca i els seus voltants, i en els casos en què es localitza verí s'inicien els corresponents procediments administratius o penals.

Agent de Medi Ambient aplicant el protocol de recollida d'un cadàver

Inspeccions a vedats. Una part important dels casos d'enverinament semblen estar relacionats amb males pràctiques cinegètiques de control de predadors, i per això es realitzen contínuament inspeccions a vedats de caça a la recerca de possible ús de verí. Per això es compta amb una brigada canina especialitzada en la detecció d'esquers enverinats i animals morts, que ja ha contribuït a la detecció de diversos casos.

Correccions a esteses elèctriques. L'electrocució a torres de disseny perillós afecta a diferents espècies d'aus de mida mitjana, entre elles sobre tot el corb, la milana i l'esperver. El programa Avilínia, de col·laboració entre la Conselleria de Medi Ambient i Mobilitat i l'empresa elèctrica Endesa, pretén minvar aquest risc i per això promou la correcció de torres perilloses. Així, s'actua ràpidament sobre les torres perilloses properes a nius, o en aquells casos en que es detecta electrocució, i a més a més cada any s'actua sobre un bon nombre de torres de perillositat potencial per estar ubicades dins les zones d'ús més intens de la milana.

Correcció d'una torre

Flotadors a safareijos. A finals d'estiu s'han detectat diversos casos d'ofegament de joves de milana a safareijos. Això es produeix quan l'au es llança dins l'aigua i després és incapaç de sortir-ne, per ser les voreres del safareig massa altes. Per evitar aquestes situacions s'han dissenyat i instal·lat a un bon nombre de safareijos unes plataformes flotants que permetrien que la milana s'hi enfilàs, s'eixugàs el plomatge i pogués enlairar-se de bell nou.

Alimentació suplementària. La disponibilitat de menjar suplementari a una localitat controlada millora les possibilitats de supervivència dels exemplars, especialment de la fracció juvenil. Per això des de fa anys es mantenen diversos punts d'alimentació on es llancen contínuament despulles d'animals i que són utilitzats de forma molt important, fins al punt que pràcticament tots els exemplars joves les visiten en algun moment. La ubicació de zones d'alimentació suplementària també afavoreix la instal·lació de parelles nidificants al seu entorn.

Reintroducció

Des de l'any 2002 es desenvolupa un projecte de reintroducció de la milana al Parc Natural de la Península de Llevant, on l'espècie es va reproduir fins a principis dels anys 1980. Així, utilitzant la tècnica del hacking (alliberament assistit) s'han translocat entre 5 i 8 polls cada any, amb la finalitat que alguns d'aquests exemplars tornin a la zona d'alliberament en arribar a la maduresa sexual, i s'hi puguin establir com a reproductors. Els resultats fins ara s'han de valorar molt positivament, ja que la zona rep contínuament al llarg de l'any la visita de milanes, tant exemplars alliberats allà com altres procedents de nius naturals. A més a més des de 2009 s'hi ha establert una parella d'exemplars alliberats allà l'any 2006 (el mascle) i 2007 (la femella), i que l'any 2009 criaren un poll, l'any 2010 3 polls i enguany estan surant altres 3 polls.

Divulgació

Un dels puntals importants en la majoria de programes de recuperació de fauna és la sensibilització pública. Així, donar a conèixer la milana, la seva problemàtica i les accions que s'estan realitzant per solventar-la és una de les prioritats. Per això s'han realitzat i es realitzen diverses iniciatives:

Activitats educatives. L'any 2010 s'han realitzat 120 activitats escolars, arribant a uns 3.000 nins i nines dels 10 municipis actualment més importants per a la milana a Mallorca. La base de l'activitat és una unitat didàctica que inclou informació bàsica sobre l'espècie i la seva problemàtica, amb l'objectiu de sensibilitzar els infants sobre la necessitat de conservar l'espècie.

Xerrades públiques. Adreçades al públic en general, s'han realitzat xerrades informatives a 10 municipis on la milana és present de forma habitual, convocant especialment a sectors relacionats amb la milana (regidors, pagesos, caçadors, etc.).

Xerrada informativa a Esporles

Web sobre la milana. Aquest nou espai web incorpora informació sobre la biologia de l'espècie (descripció, distribució, hàbitat, alimentació, reproducció), la seva situació de conservació i la problemàtica que pateix, i les accions que s'estan portant a terme per evitar la seva extinció i recuperar la població. S'inclou a més a més el detall del seguiment per satèl·lit d'alguns exemplars equipats amb aquest sistema, es posa a disposició dels visitants els materials informatius i didàctics que s'han elaborat, i es facilita l'aportació d'informació per part de persones que realitzin observacions d'aquesta espècie.

Edició de materials. Per tal de difondre informació sobre l'espècie i la seva situació s'ha editat un fulletó informatiu i un adhesiu, que s'estan distribuint a escoles i altres locals de municipis de l'àrea més freqüentada per la milana.

Plana principal del web

Situació actual

Des de l'inici del programa de conservació, la població de milana a Mallorca ha experimentat una **tendència positiva**, passant de les 6 parelles localitzades l'any 1999 fins a les 18 parelles d'enguany.

L'enverinament segueix essent la principal causa de mortalitat de l'espècie, i és responsable com a mínim del 50% de les baixes localitzades. La incidència del problema ha mostrat alts i baixos al llarg dels darrers anys. Precisament l'elevat nombre de baixes localitzades des de l'any 2009 ha generat un **estancament del creixement en els darrers dos anys**. En el període juny 2009-maig 2010 es localitzaren 12 exemplars morts, i entre el juny 2010 i maig 2011 s'han localitzat 11 cadàvers. Aquestes xifres mostren un increment de la mortalitat observada en anys anteriors, i indiquen una repuntada de l'ús il·legal de verí al medi natural. I tot això malgrat ens els darrers anys els mitjans dedicats a la investigació i persecució d'aquesta pràctica il·legal han estat els majors fins ara.

Cara als propers anys, consideram que **s'han de mantenir els esforços de seguiment de la població, i reforçar les mesures de lluita contra l'ús il·legal de verí**. Això darrer comporta una major incidència pública sobre el problema, i una intensificació de la vigilància i detecció de casos.

Des del GOB volem agrair a Obra Social Caja Madrid i Endesa el seu suport al llarg del darrer anys. Sense col·laboracions com la seva probablement no hauria estat possible l'actual tendència de l'espècie cap a la seva recuperació a Mallorca.